

Sabah ve Sözcü Gazetelerinin Haber Çerçevesinde İsrail-Filistin Çatışması

The Framing of the Israel-Palestine Conflict in Sabah and Sözcü Newspapers

Araştırma Makalesi / Research Article

**Sorumlu yazar/
Corresponding author:**
Taylan Maral

ORCID:
0000-0003-4508-4001

Geliş tarihi/Received:
24.02.2025

**Son revizyon teslimi/Last
revision received:**
12.04.2025

Kabul tarihi/Accepted:
14.04.2025

Yayın tarihi/Published:
20.04.2025

Atıf/Citation:
Maral, T. (2025). Sabah ve Sözcü gazetelerinin haber çerçevelerinde İsrail-Filistin çatışması. *İletişim ve Diplomasi (Filistin Özel Sayısı)*, 81-102.

doi: 10.54722/
iletisimvediplomasi.1646171

Taylan MARAL¹

ÖZ

Bu makale, İsrail-Filistin çatışmasının Türkiye'deki iki farklı ideolojik çizgiye sahip ulusal gazete, Sabah ve Sözcü tarafından nasıl çerçvelendiğini incelemektedir. Medya çerçeveleme teorisi bağlamında yapılan çalışma, haberlerin dil, tema ve içerik açısından nasıl kurgulandığını, haberlerde hangi söylem stratejilerinin kullanıldığını ve kamuoyunda nasıl bir algı oluşturulmaya çalışıldığını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın veri seti, 8 Ekim - 7 Kasım 2023 tarihleri arasında Sabah ve Sözcü gazetelerinin ana sayfalarında yayımlanan İsrail-Filistin çatışmasına ilişkin haberlerden oluşmaktadır. Çalışmada söylem analizi ve içerik analizi yöntemleri bir arada kullanılarak haberlerin ideolojik ve tematik yapıları değerlendirilmiştir. Özellikle her iki gazetenin çatışmayı ele alma biçimleri, kullanılan dil, öne çıkarılan unsurlar ve göz ardı edilen detaylar karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırma bulguları, Sabah gazetesinin çatışmayı İsrail'in vahşeti, insanlık suçu işlediği ve terör karşıtı söylemler çerçevesinde sunduğunu, Sözcü'nün ise daha çok insani trajedilere ve Filistin halkının mağduriyetine odaklandığını göstermektedir. Bu çerçeveleme farklılıkları, Türkiye'deki medya kuruluşlarının ideolojik pozisyonlarının habercilik pratiklerine nasıl yansıdığını ortaya koymaktadır. Çalışma, medyanın çatışma algısını yönlendirme gücüne dikkat çekerken Türkiye'deki medya sistemine dair daha geniş bir anlayış geliştirmeyi ve medya-ideoloji ilişkisini tartışmaya açmayı hedeflemektedir. Medyanın söylem üretme biçimleri, habercilik normları ve ideolojik eğilimleri arasındaki etkileşim, çatışma haberlerinin su-

¹ Doç. Dr., İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İstanbul, Türkiye, taylanmaral@gmail.com

numunda önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın, medya ve çatışma ilişkisini ele alan akademik literatüre katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Haber çerçeveleme, İsrail-Filistin çatışması, medya ve gazetecilik, Sözcü Gazetesi, Sabah Gazetesi

ABSTRACT

This article examines how the Israel-Palestinian conflict is framed by two Turkish national newspapers with distinct ideological orientations: the Sabah newspaper and the Sözcü newspaper. Grounded in media framing theory, this study analyses how news reports are structured in terms of language, themes, and content, as well as the strategies used to shape public perception. It explores how editorial choices and rhetorical techniques influence the representation of the conflict. The dataset consists of front-page news from the Sabah and Sözcü newspapers published between October 8 and November 7, 2023. This period covers both the immediate aftermath of the October 7 attacks and subsequent developments, allowing for an analysis of evolving narratives. The study employs a mixed-methods approach, combining discourse analysis and content analysis to assess the ideological and thematic structures of the coverage. It compares how the newspapers present the conflict, the terminology they use, and the aspects they emphasise or overlook. Findings show that the Sabah newspaper frames the conflict through narratives of Israeli aggression, war crimes, and anti-terror discourse, while the Sözcü newspaper focuses on humanitarian crises and Palestinian victimisation. These differences reflect how Turkish media's ideological stances shape journalism. The study highlights the media's role in shaping public perceptions of conflicts and contributes to discussions on Türkiye's media landscape and its ties to ideology.

Keywords: News framing, Israel-Palestine conflict, media and journalism, Sözcü Newspaper, Sabah Newspaper

EXTENDED ABSTRACT

The framing of conflicts in the media plays a critical role in shaping public perception. Media outlets do not merely report facts; they construct narratives that influence how audiences interpret events. This study examines the framing of the Israel-Palestine conflict by two ideologically distinct Turkish newspapers, Sabah and Sözcü, analysing how their coverage reflects differing journalistic priorities. Using framing theory, the research investigates the thematic and linguistic strategies employed to construct narratives, providing insights into media discourse and public opinion. The dataset consists of front-page news articles published by Sabah and Sözcü between October

8 and November 7, 2023, following the outbreak of hostilities on October 7. This period allows an analysis of both initial reactions and sustained coverage. The study employs a mixed-methods approach, combining content and discourse analysis to examine recurring themes, language choices, and the prioritisation of specific aspects of the conflict. These methods reveal how each newspaper constructs meaning and frames the conflict in line with its editorial stance.

Findings indicate that Sabah emphasises the humanitarian consequences of the conflict, particularly civilian casualties and the necessity of de-escalation. The newspaper highlights the human cost, condemns violence against civilians, and underscores the need to protect innocent lives. Sabah frequently includes statements from international organisations and diplomatic actors advocating for peace. This framing reflects a relatively neutral approach, prioritising humanitarian concerns over ideological narratives. By integrating perspectives from political leaders, global institutions, and humanitarian agencies, Sabah presents the conflict as a tragedy requiring diplomatic intervention.

Conversely, Sözcü focuses on Palestinian suffering and critiques global inaction. The newspaper employs emotionally charged language to highlight civilian hardship in Gaza, portraying the conflict as a humanitarian crisis. Sözcü underscores the disproportionate impact on Palestinian communities and frames the events as a struggle for justice and human rights. The newspaper frequently uses visual elements—such as images of affected families and destroyed infrastructure—to evoke empathy. Additionally, Sözcü criticises world powers and international organisations for their perceived inaction, positioning itself as an advocate for Palestinian rights. This aligns with broader media framing trends, where coverage is influenced by political and ideological leanings.

A comparative analysis reveals similarities and differences between the newspapers. Both highlight civilian suffering, yet Sabah incorporates diplomatic and international responses, while Sözcü focuses on the Palestinian narrative. Sabah frequently includes statements from Turkish officials and international diplomats, reflecting its alignment with mainstream political discourse in Türkiye. Meanwhile, Sözcü offers more critical coverage, questioning official narratives and emphasising ethical dimensions. These differences reflect distinct editorial priorities and target audiences, illustrating the diversity of media framing in Türkiye. Understanding these variations is key to comprehending how media shapes public opinion and policy debates. This study contributes to the literature on media framing and conflict reporting by offering a nuanced understanding of how ideologically diverse outlets cover the same event. It highlights the role of media in shaping public discourse and perceptions of international conflicts. Furthermore, the research underscores the importance of balanced reporting in fostering a comprehensive understanding of complex geopolitical issues.

The findings suggest that while framing choices are shaped by ideological and editorial perspectives, they also respond to broader ethical imperatives, such as highlighting human suffering and advocating for peace. The framing of international conflicts is not solely a reflection of political biases but also a result of journalistic norms, professional ethics, and audience expectations. Media organisations operate within specific socio-political environments that shape their reporting strategies. Examining conflict framing through different media perspectives enables researchers to explore the intersection of media, politics, and ideology in shaping public perception. Future research could extend this analysis by examining how narratives evolve over time and comparing them with international media coverage to identify cross-cultural framing patterns. Including perspectives from Western and Middle Eastern media could reveal broader trends in global coverage of the Israel-Palestine conflict. Additionally, a longitudinal study on how Sabah and Sözcü frame the conflict over an extended period could provide insights into shifts in media discourse and changes in public perception. As conflicts continue to dominate headlines, understanding media framing remains crucial for fostering informed and critical engagement with news coverage.

In conclusion, media framing plays a vital role in shaping how conflicts are perceived and understood. The divergent approaches of Sabah and Sözcü illustrate how ideological orientations, editorial choices, and ethical considerations influence news coverage. While both newspapers highlight human suffering, their narratives differ in emphasis and focus, reflecting broader journalistic and ideological frameworks. This study contributes to a deeper understanding of how the media constructs reality, emphasising the need for media literacy and critical engagement with news sources. By examining the intersection of media, politics, and public perception, the research provides valuable insights into the power of framing in shaping global conflict narratives.

Giriş

Medyada çatışmaların çerçevesi, kamu algısını ve toplumsal söylemi yönlendiren en önemli unsurlardan biridir. Haberlerin hangi unsurlarının vurgulandığı, kullanılan dil, görseller ve söylemsel stratejiler, okuyucuların bir çatışmaya nasıl baktığını büyük ölçüde şekillendirmektedir. Özellikle uluslararası çatışmaların haberleştirilme biçimi, kamuoyunun tepkilerini ve siyasi aktörlerin politik kararlarını etkileyebilme gücüne sahiptir. Bu nedenle, medya kuruluşlarının aynı olayları nasıl farklı çerçevelediği üzerine yapılan araştırmalar, gazetecilik pratiklerinin ideolojik, politik ve kültürel boyutlarını anlamak açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışma, Türkiye’de ideolojik olarak farklı iki büyük gazete olan Sabah ve Sözcü’nün İsrail-Filistin çatışmasını nasıl çerçevelediğini incelemektedir. Çalışmada, bu gazetelerin haber dili, kullanılan temalar ve söylem stratejileri içerik analizi ve söylem

analizi yöntemleriyle karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Çerçeveleme teorisi (Entman, 1993; Goffman, 1974), medyanın belirli unsurları nasıl öne çıkardığını ve hangi unsurları arka planda bıraktığını inceleyen bir yaklaşımdır. Haberlerin hangi yönlerinin vurgulandığı, nasıl bir anlatı oluşturulduğu ve hangi kavramların okuyucuya sunulduğu, medya organlarının ideolojik pozisyonları ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, çalışmada çerçeveleme stratejileri detaylı ele alınmıştır.

Araştırma, 7 Ekim 2023'te başlayan İsrail-Filistin çatışmasını takip eden 8 Ekim 2023 - 7 Kasım 2023 tarihleri arasındaki haberleri kapsamaktadır. Veri seti, bu süre zarfında Sabah ve Sözcü gazetelerinin birinci sayfalarında yer alan toplam 62 haberden oluşmaktadır. Seçilen tarih aralığı, çatışmanın başlangıcına verilen ilk tepkileri ve takip eden süreçteki medya söylemini analiz etmek için belirlenmiştir. Çalışmada içerik analizi ve söylem analizi yöntemleri birlikte kullanılmıştır. İçerik analizi ile haberlerde hangi temaların öne çıkarıldığı belirlenirken söylem analizi yöntemiyle haber metinlerinde kullanılan dil, çerçeveleme stratejileri ve ideolojik eğilimler incelenmiştir. Söylem analizi çerçevesinde Van Dijk'in eleştirel söylem analizi modeli temel alınarak haberlerde kullanılan dilin ideolojik yönlendirmeleri nasıl oluşturduğu ele alınmıştır. Çerçeveleme kategorileri, insani kriz, güvenlik, siyasi açıklamalar ve diplomatik girişimler olarak belirlenmiş ve gazetelerin bu çerçeveleri nasıl oluşturduğu analiz edilmiştir.

Türkiye'deki medya ekosistemi oldukça çeşitlidir ve farklı medya kuruluşları İsrail-Filistin çatışmasını farklı bakış açılarıyla ele almaktadır. Ancak bu çalışmada yalnızca Sabah ve Sözcü gazetelerinin incelenmesinin nedeni, bu iki gazetenin Türkiye'deki medya spektrumunun iki zıt kutbunu temsil etmesidir. Bu nedenle, bu iki gazetenin haber çerçeveleme stratejilerinin karşılaştırılması, medya söyleminin ideolojik yönelimlerini anlamak açısından anlamlı bir çerçeve sunmakla birlikte, çalışmanın belirli sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, yalnızca iki gazetenin incelenmesi, Türkiye medyasının genel eğilimlerini temsil etmese de fikir vermesi açısından önemlidir. İsrail-Filistin çatışmasını ele alan diğer ulusal ve yerel gazeteler de farklı çerçeveleme pratikleri benimseyebilir. Gelecek araştırmalarda, daha geniş bir medya örneklemini kullanılarak medya söylemlerinin nasıl farklılaştığı incelenebilir. Ayrıca, yalnızca gazetelerin ön sayfa haberlerinin analiz edilmesi, iç sayfalarda yer alan haberlerin çerçeveleme süreçlerini dışarıda bırakmaktadır. Ön sayfalar, gazetelerin editoryal önceliklerini en açık şekilde gösteren alanlar olduğu için bu çalışma kapsamında tercih edilmiştir, ancak gelecek çalışmalar iç sayfalarda kullanılan haber çerçevelerini de inceleyerek araştırma kapsamını genişletebilir.

Bu araştırma, ideolojik olarak farklı medya kuruluşlarının aynı olayı nasıl çerçevelediğine dair bir anlayış geliştirerek, medya çerçeveleme ve çatışma haberciliği literatürüne katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Medyanın uluslararası çatışmaların algılanması üzerindeki etkisini ortaya koyarak, gazetecilik pratiklerinin kamu söylemine nasıl yön verdiğini incelemektedir. Bu çalışma, gazetecilerin ve medya kuruluşlarının

olayları çerçeveleme biçimlerinin, kamuoyunun çatışmalara bakışını nasıl şekillendirdiğine dair önemli içgörüler sunmaktadır.

Çerçeveleme Teorisi ve Medya Çalışmaları

Medya, toplumsal gerçekliği şekillendiren en güçlü araçlardan biridir. Medyanın bu gücü, haberlerin nasıl çerçvelendiği, yani hangi unsurların vurgulanıp hangi unsurların geri planda bırakıldığı ile doğrudan ilişkilidir. Çerçeveleme teorisi, medyanın belirli olayları veya meseleleri nasıl sunduğunu, hangi anlatıları ön plana çıkardığını ve izleyicilerin bu olayları nasıl anlamlandıracağına dair ipuçları sunduğunu açıklar (Entman, 1993). Bu teori, medyanın yalnızca bilgi verme işlevini değil, aynı zamanda izleyicilerin algılarını ve değerlendirmelerini şekillendirme gücünü anlamak için önemli bir araçtır.

Çerçeveleme teorisinin temelleri Erving Goffman'ın (1974) çalışmalarıyla atılmıştır. Goffman, bireylerin sosyal gerçekliklerini anlamlandırmak için kullandıkları bilişsel yapılar olarak çerçeveleri tanımlamış ve insanların olayları algılamak, yorumlamak ve bu olaylara anlam atfetmek için zihinsel çerçeveler geliştirdiğini belirtmiştir. Bu çerçeveler, bireylerin çevrelerindeki dünyayı organize etmelerine ve sınıflandırmalarına yardımcı olur. Entman (1993) ise çerçeveleme kavramını medya bağlamında ele alarak, belirli bir gerçekliğin belirli yönlerini seçerek görünür hâle getirme, bu seçimlerle sorunları tanımlama, neden-sonuç ilişkileri kurma, ahlaki değerlendirmeler yapma ve çözüm önerileri sunma süreçlerini içerdiğini ifade etmiştir.

Medya çerçevelemesi, izleyicilerin bilgiye erişimlerini ve bu bilgiyi nasıl işlediklerini doğrudan etkileyen bir süreçtir. Çatışma haberlerinde, medya kuruluşlarının olayları nasıl çerçvelediği, olayın toplumsal algısını şekillendiren en önemli faktörlerden biridir. Örneğin, Iyengar (1991) çerçeveleme sürecinin kamuoyu üzerindeki etkilerini vurgulayarak haberlerde kullanılan farklı çerçevelerin, izleyicilerin olayları yorumlama biçimini köklü şekilde değiştirebileceğini belirtmiştir. Bir çatışma haberinde kullanılan “insani trajedi” çerçevesi, izleyicilerin mağduriyetlere odaklanmasına neden olurken “güvenlik tehdidi” çerçevesi, çatışmanın politik veya askerî boyutlarına dikkat çekebilir. Gamson ve Modigliani (1989), medyanın belirli çerçeveleri, toplumsal olayların ve meselelerin anlamlandırılmasını kolaylaştıran “yorumlayıcı paketler” olarak sunduğunu ifade etmiştir. Bu paketler, olayların hangi yönlerinin vurgulanacağını, hangi yönlerinin göz ardı edileceğini ve izleyicilerin bu olayları nasıl anlamlandıracağını belirler. Entman (1993), bu süreçte sorun tanımı, nedenlerin teşhisi, ahlaki yargılar ve çözüm önerilerinin birbirine bağlı olarak işlediğini belirtmiştir. Çerçeveler, iletişimin her alanında belirleyici rol oynar ve yalnızca dilin yüzeysel unsurlarında değil, daha derin seviyelerde de kendini gösterir. Sözcük ve deyim seçiminden cümle yapılarına, paragrafların örgütlenme biçimine ve metnin bütününe yayılan tutumlar, yorumlar ve yargılar aracılığıyla sürekli yeniden üretilirler.

Çerçeveleme yalnızca yazılı ve sözlü metinlerle sınırlı değildir; görsel unsurlar da aynı şekilde belirli çerçeveler aracılığıyla anlam kazandıran araçlar olarak işlev görür. Görsellerin seçimi, haber videolarında hangi kesitlerin vurgulandığı veya hangi fotoğrafların kullanıldığı, medya çerçevelemesinin önemli bir boyutunu oluşturur. Özellikle çatışma haberlerinde, seçilen görüntüler, kullanılan dil ve haberlerin konumlandırılması, izleyicilerin algısını şekillendirmede kritik bir rol oynar. Gelişen bir olayın farklı medya organları tarafından bu şekilde çerçevesenmesi, medyanın olaylara ilişkin algıyı şekillendirme gücünü açıkça göstermektedir.

Medya çerçevelemesi, yalnızca haberlerin içeriğini değil, aynı zamanda bu haberlerin toplumsal ve bireysel düzeyde nasıl bir etki yarattığını da belirler. Scheufele (1999), medya çerçevelerinin bireylerin bilgi işleme süreçlerini etkilediğini ve bu süreçte çerçevelerin, bireylerin olayları algılama, değerlendirme ve bu olaylara tepki verme biçimlerini şekillendirdiğini ifade etmiştir. Bu etki, özellikle çatışma haberlerinde daha belirgin hâle gelir. Çatışma haberleri, genellikle karmaşık ve çok boyutlu olaylardır ve medya, bu olayları basitleştirerek izleyicilere sunmayı amaçlar. Ancak bu basitleştirme süreci, olayların belirli yönlerini ön plana çıkarırken diğer yönlerini arka planda bırakır (Gitlin, 1980). Medya çerçevelemesi yalnızca bir bilgi aktarımı aracı değil, aynı zamanda toplumsal hareketlerin ve siyasal aktörlerin söylemlerini yönlendiren bir araçtır. Snow ve Benford (1988), toplumsal hareketlerin kendi çerçevelerini inşa ederek medya aracılığıyla kamuoyunda destek topladığını ifade etmiştir. Bu süreçte, medya yalnızca bir platform sunmakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal hareketlerin nasıl algılanacağını ve bu hareketlerin toplumdaki etkilerini belirler.

Genel olarak değerlendirildiğinde çerçeveleme teorisi, medyanın çatışma haberlerini nasıl sunduğunu ve bu sunumların toplumsal algıyı nasıl şekillendirdiğini anlamak için vazgeçilmez bir araçtır. Medyanın olayları çerçeveleme biçimi, yalnızca bilgi verme işlevini değil, aynı zamanda bu bilginin toplumsal algılar üzerindeki etkisini de belirler. Çatışma haberlerinde medya çerçevelemesi, toplumsal gerçekliğin inşasında kritik bir rol oynar ve bu süreçte kullanılan çerçeveler, izleyicilerin olayları anlamlandırma biçimini derinden etkiler.

Türkiye'de Medya İdeolojisi ve Habercilik Pratikleri

Medya, toplumsal yapıyı şekillendiren ve ideolojik aygıtlar arasında önemli bir yer tutan araçlardan biridir. Türkiye'de medya, tarihsel olarak çeşitli ideolojik ayrışmaların ve siyasi müdahalelerin etkisi altında evrilmiştir. Bu durum, habercilik pratiklerinde belirgin izler bırakmış ve medya organlarının içerik üretim süreçlerinde ideolojik farklılıkların yoğun hissedilmesine neden olmuştur. Eleştirel medya teorisi ve liberal yaklaşımlar gibi iki temel yaklaşım üzerinden, Türkiye'deki medya yapısının ideolojik bir analizini yapmak mümkündür. Medya ideolojisi, genellikle belirli bir sınıfın, topluluğun veya iktidarın çıkarlarını yansıtan bir ideolojik çerçeveyle tanımlanır. Althusser

(1971), medyayı bir “ideolojik devlet aygıtı” olarak tanımlamış ve ideolojinin, bireylerin toplumsal gerçekliği algılama biçimlerini nasıl şekillendirdiğini göstermiştir. Bu bağlamda medya, hem mevcut güç ilişkilerini koruyan hem de bu ilişkileri yeniden üreten bir araç olarak işlev görmektedir. Türkiye’de medya ideolojisi, özellikle politik kutuplaşmalar ve ekonomik yapıların etkisiyle, habercilik pratiklerine doğrudan yansımaktadır. Noam Chomsky ve Herman (1988) tarafından geliştirilen propaganda modeli, medya organlarının ideolojik eğilimlerini anlamak için önemli bir çerçeve sunar. Bu modele göre medya, sermaye sahiplerinin ve siyasi elitlerin çıkarlarını koruyacak şekilde içerik üretir. Türkiye’de medya yapılanmaları, tarihsel süreç içerisinde ekonomik ve siyasal dinamiklerle etkileşim içinde şekillenmiştir. Zaman içinde yaşanan yapısal dönüşümler, medya kuruluşlarının sahiplik yapılarında önemli değişikliklere yol açmış; bu değişimlerin haber içeriklerine yansıdığına dair çeşitli araştırmalar yapılmıştır (Alankuş, 2011). Bu çerçevede, medya içeriği ile ekonomik-siyasal ilişkiler arasındaki bağın, habercilik pratiklerini dolaylı biçimlerde etkileyebileceği söylenebilir.

Habercilik pratikleri, medya organlarının olayları nasıl sunduğunu belirleyen normlar, değerler ve süreçlerle şekillenir. Türkiye’de bu pratikler, sıklıkla ideolojik yönelimler ve kurumsal politikalarla iç içe geçmiş bir biçimde işlemektedir. Farklı medya organları, benzer toplumsal olaylara dair haberleri kendi editoryal çizgileri doğrultusunda çerçeveleyerek sunmakta ve bu yolla kamuoyunun algısını şekillendirme potansiyeline sahip olmaktadır. Medyanın bu rolü, toplumsal gerçekliğin yalnızca yansıtılmadığı, aynı zamanda yeniden üretildiği bir alanı işaret eder. Foucault (1980), bilgi ve iktidar ilişkisini ele alırken medyanın bireylerin toplumsal olaylara dair algılarını şekillendiren bir “bilgi üretim merkezi” olduğunu vurgular. Bu bağlamda, medya organlarının olaylara dair geliştirdikleri çerçeveler, yalnızca bilgi aktarmakla kalmaz; aynı zamanda belirli bakış açılarını ön plana çıkararak izleyicinin olaya ilişkin yorumunu da yönlendirir.

Türkiye’de Medya Yapısı ve Eşik Bekçiliği

Bu sistem, hangi haberlerin yayımlanacağını ve bu haberlerin nasıl çerçevele-
neceğini belirleyen güçlü bir mekanizmadır. White (1950) tarafından ortaya atılan
eşik bekçiliği kavramı, haber üretim sürecinde hangi bilgilerin sunulup hangilerinin
sansürleneceğini belirleyen editoryal tercihlere işaret eder. Medya sistemleri, birçok
ülkede olduğu gibi, resmî otoritelerin söylemlerini merkeze alan bir haber yapısı ser-
gileyebilir. Bu durum, özellikle doğal afet ya da kriz dönemlerinde daha belirgin hâle
gelmekte; medya organlarının olaylara yaklaşımı, kurumsal yönelimleri ve editoryal
tercihlerine göre farklılık gösterebilmektedir. Bazı yayın organları kamu kurumları-
nın müdahalelerini ve kriz yönetimi süreçlerini ön plana çıkarırken bazıları ise uygu-
lamadaki aksaklıkları ya da alınan önlemlerin yeterliliğini gündeme taşıyabilmekte-
dir. Eleştirel medya kuramı, bu farklılıkları anlamlandırmak için Marksist bir çerçeve

sunar. Bu kurama göre medya, yalnızca bilgi aktaran bir araç değil, aynı zamanda egemen ideolojilerin yeniden üretildiği ve meşrulaştırıldığı bir alandır (Hall, 1980). Althusser'in (1971) ideolojik devlet aygıtları kuramına göre medya, devletin hegemonik gücünü sürdürmek için ideolojik aygıtların en önemlilerinden biridir. Haberler, belirli bir dünya görüşünü yeniden üretmek ve hâkim sınıfın çıkarlarını korumak için belirli çerçeveler içinde sunulur.

Chomsky ve Herman (1988) tarafından geliştirilen propaganda modeli, medya içeriklerinin ekonomi politiğini açıklamak açısından önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bu modele göre medya, beş temel filtre aracılığıyla içerik üretir:

Sahiplik yapısı: Medya kuruluşları, büyük sermaye gruplarına ait olup doğrudan ekonomik ve siyasi güç odaklarının çıkarlarına hizmet eder.

Reklam finansmanı: Reklam verenler, belirli içeriklerin öne çıkarılmasını sağlarken bazı konuların medyada yer bulmasını engelleyebilir.

Kaynak bağımlılığı: Medya, haber kaynaklarını çoğunlukla devlet yetkilileri, büyük şirketler ve kurumsal aktörlerden sağladığı için bu aktörlerin söylemleri haber içeriğini şekillendirir.

Karşıt görüşlerin marjinalleştirilmesi: Muhalif söylemler medya içerisinde baskılanarak egemen söyleme karşıt olabilecek içerikler sınırlı ölçüde yer alır.

Antikomünist ve ideolojik söylemler: Medyanın, özellikle Batı merkezli liberal demokrasi anlayışı çerçevesinde şekillendiği ve muhalif görüşleri "öteki" olarak konumlandığı belirtilmektedir.

Medya sahiplik yapısı, medya içeriklerinin ekonomi politiğini etkileyen önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Zaman içerisinde yaşanan mülkiyet değişimleri, bazı medya kuruluşlarının büyük sermaye gruplarının bünyesine katılmasıyla sonuçlanmış; bu süreç, içerik üretiminde kurumsal yönelimlerin daha görünür hâle gelmesine neden olmuştur (Alankuş, 2011). Çeşitli araştırmalar, medya kuruluşlarının ekonomik sürdürülebilirliğini sağlama çabalarının, kamu kaynaklı reklam gelirleri ve kamu ihaleleri gibi dışsal finansal dinamiklerle olan ilişkilerini daha belirleyici kıldığını ortaya koymaktadır (Tüfekçi, 2020). Bu bağlamda, ekonomi politik yaklaşım, medya sektöründe yalnızca siyasal etkileşimlerin değil, ekonomik faktörlerin de içerik üretimi üzerinde etkili olabileceğini ortaya koymaktadır. McChesney (2008), neoliberal medya düzeninde haber üretiminin büyük ölçüde ticarileştiğini ve medya içeriklerinin piyasaya bağımlı hâle geldiğini ifade eder. Türkiye'de medya kuruluşlarının ekonomik sürdürülebilirliği, kamu kaynaklı reklamlar, teşvikler ve medya sahiplerinin farklı sektörlerdeki ticari faaliyetleriyle ilişkili olabilmektedir. Bu yapısal ilişki, bazı çalışmalarda, haber üretim süreçlerinde editöryal özerklik üzerinde dolaylı etkiler yaratabileceği şeklinde

değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, ekonomik etkenlerin medya içeriklerine yansıma biçimleri, medya bağımsızlığı açısından önemli bir tartışma alanı oluşturmaktadır.

Eleştirel medya kuramı, medya söylemlerini analiz ederken sadece içerik üzerinden değil, üretim süreçleri ve yapısal dinamikler üzerinden de değerlendirme yapmayı önerir. Türkiye'deki medya ortamı, hem politik hem de ekonomik güç odaklarının etkisiyle şekillenmekte, bu da haber çerçevelenmelerinde belirli perspektiflerin öne çıkmasına, bazı konuların ise görmezden gelinmesine neden olmaktadır. 2018 ekonomik krizi sürecinde, farklı medya organlarının ekonomik gelişmeleri çerçeveleme biçimleri arasında belirgin farklılıklar gözlemlenmiştir. Bazı yayın organları krizi uluslararası gelişmelerle ve dış müdahale iddialarıyla ilişkilendirirken diğerleri iç dinamiklere ve yapısal ekonomik sorunlara dikkat çekmiştir (Yıldız, 2021). Bu farklılıklar, Türkiye'de medya sahipliği yapısı ve ekonomik çıkar ilişkilerinin, haber üretim süreçlerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, eşik bekciliği mekanizmalarının yalnızca gazetecilik normlarıyla değil, aynı zamanda medya kuruluşlarının ekonomik ve kurumsal konumlanmalarıyla da şekillenebileceği ileri sürülmektedir (Baker, 2007).

Türkiye'de medya ideolojisi ve habercilik pratikleri, toplumsal olayların algılanma biçimini şekillendiren güçlü mekanizmalar arasında yer almaktadır. Medya organlarının sahiplik yapısı, siyasi eğilimleri ve ekonomik bağlantıları, habercilik pratiklerini doğrudan etkiler. Bu etkiler, çerçeveleme süreçleriyle birleşerek kamuoyunun algısını yönlendiren güçlü bir etki yaratır. Eleştirel kuramlar ve liberal yaklaşımlar, medya ve ideoloji ilişkisini anlamada farklı perspektifler sunsa da her iki yaklaşım da medyanın toplumsal gerçeklik üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Türkiye bağlamında bu ilişki, medya organlarının ideolojik kutuplaşmalarla nasıl şekillendiğini anlamak için önemli bir araştırma alanı sunmaktadır.

Metodoloji

Bu çalışmada, İsrail-Filistin çatışmasının medya çerçevelerinde nasıl temsil edildiğini anlamak amacıyla söylem analizi ve içerik analizi yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Araştırmanın temel amacı, Sabah ve Sözcü gazetelerinin haberlerinde çatışmayı nasıl ele aldığını, hangi söylem ve temaları öne çıkardığını belirlemektir. Söylem ve içerik analizi, bu tür karşılaştırmalı çalışmalarda hem nitel hem de nicel veri elde etmeye olanak sağlayan etkili bir yöntem olarak kabul edilmektedir (Fairclough, 1995; Krippendorff, 2004).

Araştırmanın veri seti, 8 Ekim - 7 Kasım 2023 tarihleri arasındaki Sabah ve Sözcü gazetelerinin ana sayfalarında yayımlanan toplam 62 haberden oluşmaktadır. Bu tarih aralığı, çatışmanın başlangıcına verilen ilk tepkiler ve takip eden süreçteki medya söylemini analiz etmek için belirlenmiştir. Haberler, gazetelerin basılı ve dijital arşivlerinden temin edilmiştir.

Bu çalışmada, içerik analizi yöntemi kullanılarak haberler belirli tematik kategorilere ayrılmıştır. İçerik analizi süreci şu adımları içermektedir:

Kategori Belirleme: Haberlerde kullanılmış çerçeveleri belirlemek için dört temel kategori oluşturulmuştur:

- ▶ İnsani Kriz: Gazze'deki sivil kayıplar, insan hakları ihlalleri ve insani yardımlar,
- ▶ Güvenlik: İsrail veya Filistinli grupların askerî operasyonları,
- ▶ Siyasi Açıklamalar: Devlet liderlerinin ve uluslararası aktörlerin söylemleri,
- ▶ Diplomatik Girişimler: Çatışmanın çözümüne yönelik girişimler.

Kodlama Süreci: Haberler, bu kategorilere manuel olarak kodlanmış ve iki bağımsız araştırmacı tarafından çapraz kodlama yapılarak doğrulanmıştır.

İnter-Koder Güvenilirlik Analizi: Kodlama süreci, iki bağımsız araştırmacı tarafından manuel olarak gerçekleştirilmiş ve kodlama sonuçları karşılaştırılmıştır. Kodlayıcılar arasındaki tutarlılığı değerlendirmek için her iki araştırmacının aynı kategoriyi seçme oranı hesaplanmıştır. Sonuç olarak, kategoriler arasındaki ortalama uyum oranı %85'in üzerinde bulunmuştur. Aşağıdaki tablo, kodlayıcılar arasındaki uyumu göstermektedir:

Kategori	Kodlayıcı 1	Kodlayıcı 2	Uyum (%)
İnsani Kriz	20	19	95%
Güvenlik	10	11	90%
Siyasi Açıklamalar	18	17	94%
Diplomatik Girişimler	14	15	91%

Bu çalışmada, söylem analizi yöntemi olarak Teun A. van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi modeli benimsenmiştir. Model, haber metinlerinde kullanılan dilsel ve ideolojik yapıları inceleyerek belirli söylem stratejilerini tespit etmeye odaklanmaktadır. Bu kapsamda söylem analizi süreci üç temel aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama olan Makro Yapı Analizi, haber metinlerinde öne çıkan temaların ve vurgulanan konuların belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu aşamada, haberlerin genel yapısı incelenerek hangi olayların ve unsurların ön plana çıkarıldığı tespit edilmektedir. İkinci aşama olan Mikro Yapı Analizi, haber başlıkları, alt başlıklar, spotlar ve haber metninde tercih edilen kelimeler gibi dil bilimsel unsurlar üzerinden gerçekleştirilmekte, kullanılan sözcüklerin haberin

genel söylemine nasıl yön verdiği değerlendirilmektedir. Son aşama olan Söylem Stratejileri Analizi ise haberlerin ideolojik olarak nasıl konumlandığını incelemektedir. Bu aşamada, haber metinlerinde kullanılan söylem teknikleri, aktarılan bilgilerin çerçeveleme biçimi ve metinde yer alan ideolojik vurgular analiz edilerek medyanın olayları nasıl anlamlandırdığı ve okuyucuya nasıl sunduğu ortaya konulmaktadır.

Bu üç aşamalı analiz süreci, haberlerin sadece içeriğini değil, aynı zamanda bu içeriklerin nasıl sunulduğunu ve hangi çerçevelerle aktarıldığını anlamaya olanak tanımaktadır. Böylece, medya kuruluşlarının ideolojik yönelimleri doğrultusunda haber dilini nasıl şekillendirdiği ve kamuoyunu nasıl yönlendirdiği, daha kapsamlı değerlendirilebilmektedir.

Bulguların Tartışılması

Genel çerçeveleme eğilimlerini anlamamanın ilk adımı, haber metinlerinde öne çıkan temaları ve anahtar kelimeleri analiz etmektir. Medya, belirli kelimeleri ve temaları tekrar ederek izleyicinin dikkatini bu unsurlara yönlendirme eğilimindedir. Çatışma haberlerinde kullanılan “şiddet”, “sivil kayıplar”, “terör” veya “insani kriz” gibi ifadeler, çatışmanın hangi yönlerinin vurgulandığını gösterir (Entman, 1993). Medya kuruluşlarının editoryal yönelimleri, çerçeveleme stratejilerini etkileyen önemli bir faktördür. Farklı medya organları, çatışma ve kriz gibi olayları ele alırken çeşitli önceliklere odaklanabilir; bazıları devletin güvenlik politikalarını ve diplomatik girişimlerini ön plana çıkarırken diğerleri toplumsal etkileri ve insani sonuçları vurgulayabilir. Bu farklılıklar, medya kuruluşlarının hedef kitleleri, kurumsal yönelimleri ve editoryal politikaları çerçevesinde şekillenmektedir (Hall, 1980). Genel çerçeveleme eğilimlerini değerlendirirken medya organlarının çatışmanın nedenlerini ve sonuçlarını nasıl sunduğunu incelemek, haberciliğin ideolojik boyutlarını anlamak açısından önemlidir. Bu açıdan bir gazete çatışmanın temel nedeni olarak “güvenlik tehditlerini” öne çıkarabilirken bir diğeri “uluslararası toplumun başarısızlığını” vurgulayabilir. Bu tür farklılıklar, medyanın ideolojik yönelimlerini ve çerçeveleme stratejilerini anlamada kritik ipuçları sunar (van Dijk, 1998). Genel çerçeveleme eğilimlerini değerlendirirken medya organlarının dilsel yapılarını, ideolojik duruşlarını ve toplumsal etkilerini bir arada ele almak gerekir. Türkiye’de medya, ideolojik farklılıklar ve siyasi bağlamlar nedeniyle çatışma haberlerini farklı çerçevelerle sunmaktadır. Bu durum, medyanın toplumsal algıyı şekillendirme gücünü anlamak için önemli bir araştırma alanı sunmaktadır.

İsrail-Filistin çatışmasının medya çerçevelemesinde, Sabah ve Sözcü gazetelerinin çatışmayı ele alış biçimleri karşılaştırılmış ve genel çerçeveleme eğilimleri analiz edilmiştir. Her iki gazete de çatışmayı haberleştirirken farklı tematik vurgular ve dil kullanımlarıyla öne çıkmaktadır. Bu başlık altında, gazetelerin öne çıkardığı temalar, dil ve ton tercihleri ile hedef kitlelerine yönelik stratejileri detaylandırılmış ve iki yayın arasındaki önemli farklılıklar vurgulanmıştır. Bu karşılaştırma yapılırken haberin genel

konuları; “insani kriz”, “güvenlik”, “siyasi açıklama” başlıklarıyla, kullanılan haber dilinin tonu da “eleştirel”, “destekleyici”, “duygusal” ve “tarafsız” olarak kodlanmıştır.

Çerçeveleme Teorisi ile Bulguların İlişkilendirilmesi

Bulgular, çerçeveleme teorisinin temel bileşenleriyle doğrudan bağlantılıdır. Goffman (1974), bireylerin sosyal dünyayı anlamlandırmak için belirli çerçeveleri kullandığını öne sürmüştür. Medyanın haber çerçeveleri de benzer şekilde, olayları belirli bir anlatı içine yerleştirerek izleyicilerin algısını şekillendirir. Sabah ve Sözcü gazetelerinin haber anlatıları, Goffman’ın bilişsel çerçeveler kavramı doğrultusunda değerlendirildiğinde, okuyucuların olayları farklı perspektiflerden görmelerine neden olan anlam sistemleri sundukları görülmektedir.

Entman (1993), çerçeveleme sürecini dört temel bileşen üzerinden değerlendirmiştir: sorun tanımı, nedenlerin teşhisi, ahlaki yargılar ve çözüm önerileri. Bulgular incelendiğinde, Sabah gazetesi İsrail-Filistin çatışmasını sıklıkla güvenlik ve diplomasi çerçevesi üzerinden ele almakta ve olayları resmî söyleme yakın bir perspektiften sunmaktadır. Entman’ın çerçeveleme bileşenlerine göre bu haberlerde çatışmanın temel nedeni, güvenlik tehdidi ve uluslararası istikrarsızlık olarak tanımlanmakta; çözüm önerisi olarak ise mevcut dış politika yaklaşımlarının sürdürülmesi gerektiği ima edilmektedir. Öte yandan Sözcü gazetesi, insani trajedi ve mağduriyet çerçevesine daha fazla yer vererek çatışmayı eleştirel bir perspektiften sunmaktadır. Bu çerçevede, çatışmanın nedeni olarak İsrail’in saldırgan politikaları ve uluslararası toplumun yetersiz müdahalesi gösterilmekte, çözüm olarak ise uluslararası hukukun işletilmesi ve diplomatik baskının artırılması önerilmektedir.

Bulgular ayrıca, Gitlin’in (1980) medya çerçevelemesinin toplumsal hareketler üzerindeki etkisini incelediği çalışmasıyla da ilişkilendirilebilir. Sabah gazetesi, hükümetin dış politikasına paralel bir söylem geliştirerek çatışmayı ulusal güvenlik perspektifiyle sunarken Sözcü gazetesi bu söylemi eleştirerek medya çerçeveleri aracılığıyla muhalif bir duruş sergilemektedir. Bu bağlamda, haber çerçeveleri sadece olayları anlatmakla kalmaz, aynı zamanda belirli politik veya ideolojik pozisyonları güçlendiren araçlar hâline gelir.

Bu çerçevede ele alındığında çalışma, medya çerçeveleme teorisinin pratik bir uygulamasını sunarak çerçeveleme stratejilerinin ideolojik yönelimlerle nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, Entman’ın (1993) çerçeveleme modelinin haber analizine nasıl uygulanabileceğini gösterirken aynı zamanda Goffman’ın (1974) çerçeveleme yaklaşımı bağlamında bireylerin medya aracılığıyla oluşturulan anlatıları nasıl anlamlandırdığını ortaya koymaktadır.

Sabah Gazetesinin Haber Çerçevelemesi

Haber kaynakları, seçtikleri kelimeler, manşetler, görseller ve vurguladıkları temalar ile okuyucu algısını doğrudan etkileyebilirler. Çalışma, Sabah gazetesinin 8 Ekim - 7 Kasım 2023 tarihleri arasındaki birinci sayfalarını inceleyerek İsrail-Filistin çatışmasının ağırlıklı olarak haberlerin tematik sınıflandırması, duygusal tonu, siyasi söylem analizi ve görsel kullanım stratejilerini ele almaktadır. Çalışmanın bulguları, medyanın savaş haberlerini şekillendirme biçimine ilişkin değerli ipuçları sunmaktadır. Sabah gazetesi, yoğunlukla “insani kriz” ve “siyasi açıklama” temalarına vurgu yapmaktadır. Haberlerde Gazze'deki sivil kayıplar, insan hakları ihlalleri ve uluslararası topluluğun sessizliği sıkça gündeme getirilmiştir. Bu temalar, çatışmanın insani boyutuna dikkat çekerek okuyucuları duygusal olarak etkilemeyi hedeflemektedir. Aynı zamanda, Türkiye'nin arabuluculuk rolü ve insani yardım faaliyetleri öne çıkarılarak ülkenin uluslararası alandaki aktif konumuna vurgu yapılmaktadır.

Tablo 2. Haber Tonlarının Dağılımı - Sabah

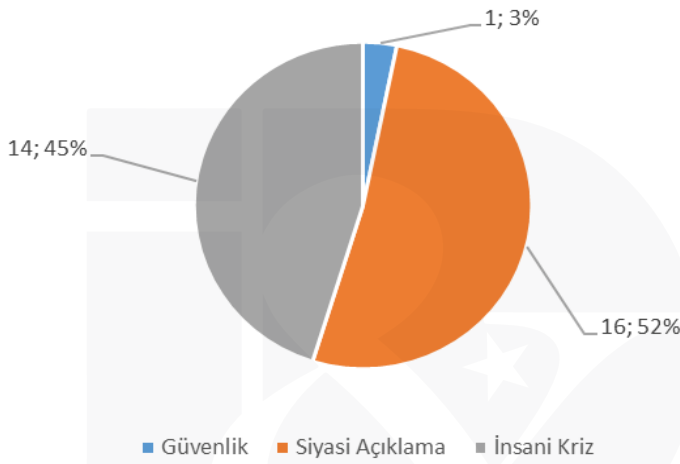
Sıra	Haberin Tonu / Dili	Kullanım Sıklığı
1	Destekleyici	19
2	Eleştirel	8
3	Duygusal	4
4	Tarafsız	0
5	Boş	0

Sabah gazetesi, çatışmayı ele alırken ağırlıklı olarak destekleyici bir söylem benimsemiştir. Tablodaki veriler değerlendirildiğinde, destekleyici haberlerin (19) en yüksek oranda olduğu, bunu eleştirel haberlerin (8) takip ettiği görülmektedir. Gazetenin haber dili, Türkiye'nin devlet politikalarıyla uyumlu bir çerçevede şekillenirken İsrail'in eylemleri “katliam”, “vahşet” ve “soykırım” gibi ifadelerle tanımlanmıştır. Bu durum, gazetenin hem duygusal hem de eleştirel vurgular içeren haberler yayımladığını göstermektedir. Bununla birlikte, duygusal haberlerin (4) ve eleştirel haberlerin (8) toplamı, destekleyici haberlerin (19) gerisinde kalmaktadır. Bu bağlamda, gazetenin genel haber tonu öncelikle Türkiye'nin dış politikasına paralel bir destekleyici çerçeve sunarken belirli haberlerde duygusal ve eleştirel unsurlara da yer verdiği söylenebilir.

Söylem çerçevesine bakıldığında Sabah gazetesinin konuyla ilgili kullandığı görsel ve içeriklerde ağırlıklı olarak duygusal ifadeler kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. İncelenen 1 aylık süre içerisinde konuyla ilgili haber yapmadığı gün olmadığı da dikkat çekicidir. Bu yönüyle konuyu sürekli ülke gündeminde tutmaya çalıştığı yönünde değerlendirme yapmak mümkündür. Ancak konuya haber etiği bağlamında yakla-

şıldığında tarafsız söylemde bulunmadığı da bir başka dikkat çekici husus olmuştur. Sabah gazetesinin çatışmayı ele alma biçimi, üç temel konuya odaklanmaktadır: %52 oranında (16 içerik) siyasi açıklamalar, %45 oranında (14 içerik) insani krizler ve %3 oranında (1 içerik) güvenlik. Gazete, en fazla siyasi açıklamalara yer vererek Filistin'e destek mesajlarını ve Batı'nın çifte standardını eleştiren bir çerçeve oluşturmuştur. Bunu takiben, insani kriz içerikleriyle Gazze'deki sivilin maruz kaldığı felaketler ve uluslararası toplumun yetersizliği vurgulanmıştır. Ancak İsrail-Filistin çatışmasının askerî boyutu neredeyse hiç ele alınmazken Gazze'deki yıkımın etkileri daha ön plana çıkarılmıştır.

Şekil 1. Haber Konularının Dağılımı – Sabah Gazetesi

Sabah'ın söylemi, Türkiye'nin çatışmadaki arabuluculuk çabalarını ve insani yardımlarını öne çıkarmaya odaklanmıştır. Bu, gazetenin genel olarak Türkiye'nin ulusal çıkarlarına uygun bir habercilik stratejisi izlediğini göstermektedir. İsrail-Filistin çatışması, Türkiye'nin liderlik rolü ve bölgesel etkisinin altını çizmek için bir bağlam olarak kullanılmıştır.

Sözcü Gazetesinin Haber Çerçevelemesi

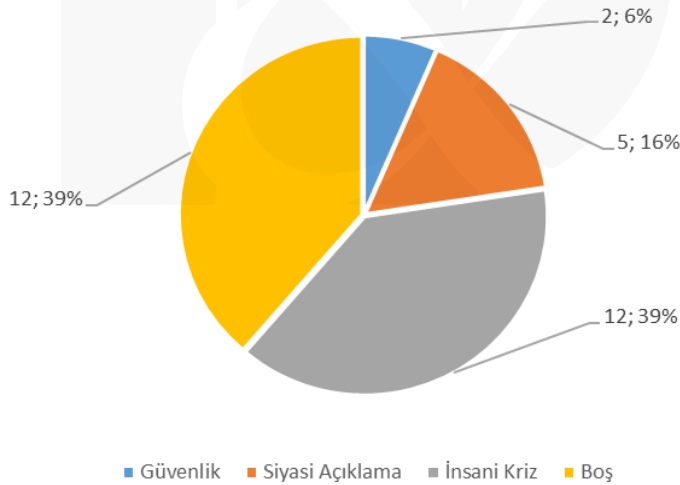
Sözcü gazetesi, insani kriz temasına yoğun bir vurgu yaparken aynı zamanda Batı ve Arap dünyasının yaşanan çatışmalar karşısındaki pasifliğini eleştiren bir perspektif sunmaktadır. Haberlerde Gazze'deki sivil kayıplar ve İsrail'in askerî operasyonları dramatik bir dille anlatılırken uluslararası toplumun tepkisizliği de sert bir şekilde sorgulanmıştır. Bu temaların, okuyucuları politik olarak bilinçlendirmeye yönelik bir çaba olarak öne çıkarıldığı değerlendirilmektedir.

Tablo 3. Haber Tonlarının Dağılımı - Sözcü Gazetesi

Sıra	Haberin Tonu / Dili	Kullanım Sıklığı
1	Boş	12
2	Duygusal	8
3	Eleştirel	7
4	Tarafsız	3
5	Destekleyici	1

Sözcü, eleştirisel ve duygusal bir ton benimseyerek okuyucuların dikkatini çatışmanın insani boyutuna çekmeyi amaçlamıştır. Haberlerde “kanlı terlik”, “ciğerleri patlatan fosfor bombası” ve “kan emici vampir Netanyahu” gibi ifadeler kullanılarak olayları dramatize eden bir dil tercih edilmiştir. Ek olarak, alaycı ifadelerle okuyucuların dikkatini çekmek ve çatışmayı daha hatırlanabilir hâle getirmek hedeflenmiştir. Sözcü gazetesinin 1 aylık ana sayfaları incelendiğinde 12 içerik insani kriz içerikli haberler yaptığı, siyasi açıklamalara 5 gün yer verdiği ve güvenlik ile ilgili konuları ise 2 gün öne çıkardığı görülmektedir. Ancak burada Sözcü gazetesini diğer gazetelerden ayıran husus ise gazetenin bu 1 aylık süre içerisinde 12 gün konuyla ilgili haber, görsel ya da içeriği ana sayfasından yansıtmamış olmasıdır.

Şekil 2. Haber Konularının Dağılımı – Sözcü Gazetesi

Sözcü'nün söylemi, İsrail'in şiddetini ve uluslararası toplumun çifte standartlarını eleştiren bir çerçeveye odaklanmıştır. Gazete, okuyucularına uluslararası hukukun yetersizliğine dair eleştiriler sunarak politik farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır.

Sabah ve Sözcü'nün Karşılaştırması

İsrail-Filistin çatışmasının Sabah ve Sözcü gazetelerindeki çerçevenme biçimleri, hem tematik hem de söylemsel olarak belirgin farklılıklar içermektedir. Her iki gazete de insani kriz temasına yoğun bir vurgu yapmış ve Gazze'deki sivil kayıpların altını çizmiştir. Ancak, bu insani boyutun sunum biçimi, kullanılan dil, haber başlıkları, kaynak seçimleri ve görsel unsurlar açısından önemli ayrışmalar göstermektedir.

Tematik Dağılım ve Haber Başlıkları

Her iki gazetenin de Gazze'deki insanlık dramına ilişkin haberlerinde öne çıkardıkları temalar farklılaşmaktadır. Sabah gazetesi, haberlerinde ağırlıklı olarak Türkiye'nin arabuluculuk rolüne, insani yardım çabalarına ve uluslararası hukukun işlemeziğine odaklanmıştır. Gazetenin başlıklarında genellikle Türkiye'nin diplomatik girişimleri ve Filistin'e yönelik destek mesajları öne çıkarken İsrail'in saldırıları daha çok "insani felaket", "vahşet", "katliam" gibi çarpıcı ifadelerle tanımlanmıştır. Sabah'ın haberlerinde "Gazze'deki Dram Büyüyor: Türkiye'den Yardım Eli", "İsrail'in Saldırıları Sonrası Türkiye'den Sert Tepki", "Cumhurbaşkanı Erdoğan: Çocuk Katliamına Sessiz Kalmayacağız" benzeri başlıklar yer almıştır.

Öte yandan Sözcü gazetesi, haberlerinde İsrail'in askerî operasyonlarını daha doğrudan ve eleştirel ele almakta, Batı'nın çifte standartlı tavrına vurgu yapmaktadır. Sözcü'nün haber başlıklarında İsrail'in politikaları daha sert ifadelerle eleştirilirken uluslararası toplumun tepkisizliği sıklıkla vurgulanmıştır. Gazete, duygu yüklü başlıklarla okuyucuların empatisini artırmayı hedeflemiştir. "Kan Emici Vampir Netanyahu ve Sessiz Dünya", "Göz Göre Göre Soykırım", "Gazze'de Kanlı Terlikler: Çocuklar Bir Bir Ölüyor" ifadelerini içeren başlıklar bunlardan bazılarıdır.

Dil ve Söylem Analizi

Haberlerde kullanılan dil, gazetelerin ideolojik pozisyonlarını yansıtan önemli bir unsurdur. Sabah gazetesi, resmî ve diplomatik bir söylem benimserken Sözcü gazetesi daha çarpıcı ve polemik yaratabilecek bir dil kullanmaktadır. Sabah'ın haberlerinde uluslararası hukuka atıfta bulunan ifadeler ve Türkiye'nin resmî açıklamalarına yer veren bir üslup hâkimdir. Sözcü'nün ise daha sansasyonel ve duygusal bir dil kullanarak okuyucuların duygusal tepkisini artırmayı amaçlayan ifadeleri öne çıkardığı gözlemlenmektedir.

Sabah'ın haber dili "İsrail'in saldırıları insani trajediyi derinleştiriyor.", "Türkiye, Gazze'de barış için arabulucu rolünü üstleniyor." ve "Filistin halkına yönelik saldırılar uluslararası hukukun ihlali anlamına geliyor." gibi ifadelerle karakterize edilmektedir.

Sözcü ise daha sert ve doğrudan suçlayıcı bir dil kullanarak "Netanyahu'nun kanlı politikaları Batı tarafından destekleniyor.", "İsrail'in saldırıları, uluslararası toplumun

sessizliği sayesinde devam ediyor.” ve “Gazze’de yaşananlar, bir insanlık suçudur.” benzeri ifadeleri haber metinlerinde öne çıkarmaktadır.

Haber Kaynakları ve Çerçeveleme Stratejileri

Gazetelerin haber üretim süreçlerinde hangi kaynaklara dayandıkları, habercilik pratiklerini anlamak açısından önemlidir. Sabah gazetesi, haberlerinde genellikle devlet yetkililerinin açıklamalarına, resmî kurumların duyurularına ve uluslararası diplomatik aktörlerin söylemlerine yer vermektedir. Türkiye Dışişleri Bakanlığının açıklamaları ve Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın demeçleri, Sabah’ın haberlerinde sıklıkla referans gösterilirken Sözcü gazetesi daha çok uluslararası sivil toplum kuruluşlarının raporlarını, bağımsız gazetecilerin analizlerini ve Filistinli yetkililerin açıklamalarını kaynak olarak kullanmaktadır. Sözcü’nün haberlerinde, uluslararası insan hakları örgütlerinin raporlarına ve Gazze’de görev yapan gazetecilerin aktardığı bilgilere sıkça atıfta bulunmaktadır.

Görsel Kullanım ve Haber Yoğunluğu

Görsellerin kullanımı, haberlerin okuyucular üzerindeki etkisini artıran önemli bir unsurdur. Sabah gazetesi, haberlerinde genellikle diplomatik görüşmelerin fotoğraflarını, Türkiye’nin insani yardımlarını ve liderlerin açıklamalarını içeren görseller kullanmaktadır. Gazetenin ana sayfalarında yer alan görsellerde Türkiye’nin uluslararası alandaki rolü ve insani yardım faaliyetleri ön plana çıkarılmıştır. Sözcü ise çatışmanın insani boyutuna vurgu yapmak için daha dramatik ve sert görseller kullanmaktadır. Gazetenin ana sayfalarında Gazze’de yıkılan binalar, yaralı çocuklar ve çatışmanın sivililer üzerindeki etkisini gösteren fotoğraflar yer almaktadır. Ayrıca, haber yoğunluğu açısından da iki gazete farklı bir yayın politikası benimsemiştir. Sabah gazetesi, analiz edilen bir aylık süre boyunca her gün İsrail-Filistin çatışmasına ilişkin haber veya görsel kullanmıştır. Buna karşılık, Sözcü gazetesi 12 gün boyunca ana sayfasında konuya yer vermemiştir. Bu durum, gazetelerin konuya yaklaşımının editoryal öncelikleri açısından farklılaştığını göstermektedir. Sabah, konuyu sürekli gündemde tutarak kamuoyunun dikkatini çatışmanın insani boyutuna çekmeye çalışırken Sözcü belirli günlerde konuyu haberleştirmemeyi tercih etmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Sabah ve Sözcü gazetelerinin, İsrail-Filistin çatışmasını çerçeveleme konusunda farklı stratejiler benimsediği açıktır. Sabah, Türkiye’nin diplomatik girişimlerini, insani yardım çabalarını ve uluslararası hukukun işlemeziğini öne çıkaran bir haber dili kullanırken Sözcü, İsrail’in askerî operasyonlarını ve Batı’nın çifte standartlarını daha sert dille eleştiren bir çerçeve benimsemiştir. Haber başlıkları, dil kullanımı, kaynak seçimleri ve görsel unsurlar açısından yapılan karşılaştırma, Sabah’ın daha resmî ve diplomatik bir söylem tercih ettiğini, Sözcü’nün ise daha çarpıcı ve duygusal bir anlatım kullandığını ortaya koymaktadır. Sabah, Türkiye’nin uluslara-

rası arenadaki konumunu vurgularken Sözcü İsrail'in saldırılarını ve uluslararası toplumun tepkisizliğini eleştiren bir haber dili benimsemektedir. Bu detaylı analiz, gazetelerin editoryal politikalarının ve ideolojik duruşlarının haber çerçeveleme pratiklerine nasıl yansıdığını ortaya koymaktadır. Gazetelerin haberleri hangi çerçevede sunduğu, kamuoyunun çatışmaya yönelik algısını doğrudan etkilemekte ve medya söyleminin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, İsrail-Filistin çatışmasının Türkiye'deki medya organları tarafından nasıl çerçvelendiğini inceleyerek ideolojik yönelimlerin haber sunumunu nasıl şekillendirdiğine dair kapsamlı bir analiz sunmaktadır. Bulgular, Sabah ve Sözcü gazetelerinin aynı olayları farklı çerçevelerle sunduğunu, haber dili, tematik vurgu ve söylem stratejilerinde belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Ancak bu çalışmanın özgül katkısı, yalnızca mevcut çerçeveleme pratiklerini karşılaştırmakla sınırlı kalmayıp Türkiye'deki medya ortamının haber çerçeveleme süreçlerinde ideolojik farklılıkların sistematik bir biçimde nasıl işlediğini ortaya koymasıdır.

Goffman'ın (1974) çerçeveleme kavramına dayanarak bu çalışma, medyanın olayları belirli bir perspektiften nasıl sunduğunu ve okuyucuların algılarını nasıl yönlendirdiğini göstermektedir. Goffman'ın temel çerçeveleme bileşenleri olan seçme, vurgulama ve bağlamsallaştırma süreçleri, incelenen gazetelerde belirgin bir biçimde gözlemlenmiştir. Sabah gazetesi, olayları devlet politikaları çerçevesinde sunarak güvenlik ve diplomasi odaklı bir anlatım benimserken Sözcü gazetesi insani dram ve uluslararası çifte standartlar üzerinden bir söylem oluşturmuştur. Bu farklılaşma, medyanın olayları yalnızca aktarmakla kalmayıp, aynı zamanda belirli algıları pekiştirme ve toplumsal anlam çerçeveleri oluşturma işlevini yerine getirdiğini göstermektedir.

Entman'ın (1993) çerçeveleme modeli ise medyanın hangi unsurları öne çıkardığını, hangi unsurları görmezden geldiğini ve olayları nasıl değerlendirdiğini anlamada kritik bir perspektif sunmaktadır. Bu bağlamda çalışma, Sabah ve Sözcü gazetelerinin çerçeveleme stratejilerini Entman'ın modelindeki dört temel bileşenle ilişkilendirmiştir:

Sorun Tanımlama: Sabah gazetesi çatışmayı güvenlik perspektifinden ele alırken Sözcü bunu insani kriz olarak çerçevelemiştir.

Neden Atfetme: Sabah gazetesi çatışmanın nedenini uluslararası dinamikler ve bölgesel istikrarsızlıkla açıklar ve Türkiye'nin diplomatik rolünü vurgularken Sözcü İsrail'in politikalarını eleştirel bir perspektiften sunmuştur.

Ahlaki Değerlendirme: Sabah gazetesi Türkiye'nin insani yardımlarını ve diplomatik çabalarını olumlu bir çerçevede sunarken Sözcü, Batı'nın çifte standartlarını vurgularak uluslararası toplumun sessizliğini eleştirmiştir.

Çözüm Önerme: Sabah, Türkiye'nin diplomatik girişimlerini ve insani yardımlarını çözüm olarak sunarken Sözcü ise uluslararası kamuoyunun daha sert tepkiler vermesi gerektiğini vurgulamıştır.

Bu analiz, çerçeveleme teorisinin temel bileşenlerini kullanarak Türkiye medyasının haber üretim süreçlerinde nasıl konumlandığını açıklamaktadır. Türkiye'de medya çerçeveleme üzerine yapılan önceki çalışmalar genellikle belirli dönemlere ya da tekil olaylara odaklanmıştır. Ancak bu çalışma, iki farklı ideolojik eksende konumlanan gazetelerin haber çerçeveleme pratiklerini doğrudan karşılaştırarak medya ortamındaki genel eğilimleri sistematik bir şekilde analiz etmektedir. Bu yönüyle çalışmanın, literatüre önemli bir katkı sunması amaçlanmaktadır. Ayrıca çalışma, medya çerçevelemesini yalnızca içerik analiziyle ele almakla kalmayıp haber söylemlerinin politik ve toplumsal bağlamlarını da göz önünde bulundurarak daha bütüncül bir yaklaşım önermektedir. Özellikle Türkiye'de medya kuruluşlarının editoryal politikalarının haber çerçeveleme süreçlerine nasıl yansıdığını göstermesi açısından, araştırmacılar için yeni bir perspektif sunmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma Türkiye'deki medya çerçeveleme pratiklerinin ideolojik yönelimlerle nasıl şekillendiğini ve okuyucu algısını nasıl yönlendirdiğini ortaya koymaktadır. Medya, yalnızca bilgi aktaran bir araç değil, aynı zamanda kamusal tartışmaları biçimlendiren güçlü bir aktör olarak işlev görmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmaların, dijital medya platformlarını ve sosyal medya etkileşimlerini de kapsayarak çerçeveleme stratejilerinin daha geniş bir perspektiften ele alınmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Alankuş, S. (2011). *Medya ve toplumsal gerçeklik: Haber anlatıları ve iktidar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Althusser, L. (1971). *Ideology and ideological state apparatuses*. New York: Monthly Review Press.
- Baker, C. E. (2007). *Media concentration and democracy: Why ownership matters*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chomsky, N., & Herman, E. S. (1988). *Manufacturing consent: The political economy of the mass media*. New York: Pantheon Books.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58.
- Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. Londra: Longman.
- Foucault, M. (1980). *Power/knowledge: Selected interviews and other writings, 1972-1977*. New York: Pantheon Books.
- Gamson, W. A., & Modigliani, A. (1989). Media discourse and public opinion on nuclear power: A constructionist approach. *American Journal of Sociology*, 95(1), 1-37.
- Gitlin, T. (1980). *The whole world is watching: Mass media in the making and unmaking of the new left*. California: University of California Press.
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. New York: Harper & Row.
- Hall, S. (1980). Encoding/decoding. In S. Hall et al. (Eds.), *Culture, media, language*. London: Routledge.
- Iyengar, S. (1991). *Is anyone responsible? How television frames political issues*. Chicago: University of Chicago Press.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. London: Sage Publications.
- McChesney, R. W. (2008). *The political economy of media: Enduring issues, emerging dilemmas*. New York: Monthly Review Press.
- Scheufele, D. A. (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of Communication*, 49(1), 103-122.
- Snow, D. A., & Benford, R. D. (1988). Ideology, frame resonance, and participant mobilization. *International Social Movement Research*, 1, 197-217.
- Tüfekçi, Z. (2020). İktidar ve medya: Türkiye'de medya sahipliği ve ekonomi politikası. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Van Dijk, T. A. (1998). *Ideology: A multidisciplinary approach*. London: Sage Publications.
- White, D. M. (1950). The 'Gate Keeper': A Case Study in the Selection of News. *Journalism Quarterly*, 27(3), 383-390.
- Yıldız, H. (2021). Türkiye'de Ekonomik Kriz ve Medya Çerçevelemesi: 2018 Krizi Örneği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 38(2), 175-193.

Hakem değerlendirmesi/Peer review:

Dış bağımsız/Externally peer reviewed

Çıkar çatışması/Conflict of interest:

Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir/The author has no conflict of interest to declare

Finansal destek/Grant support:

Yazar bu makalede finansal destek almadığını beyan etmiştir/The author declared that this article has received no financial support.

